Ix-xewqa tal-Akkademja li jkollha post ċentrali fejn fih tista' tittwettaq kull ħidma kulturali għandha tkun l-aspirazzjoni ta' kull intellettwali, ta' kull ċittadin li għandu sens ċiviku, sens ta' pattrijottiżmu, sens ta' rispet nazzjonali. Fiċ-ċentru jkunu jistgħu isiru laqgħat kulturali fuq livell għoli, kemm fuq letteratura, lingwistika, storja, arti u kull qasam ieħor. Bħalissa kull min irid jorganiżża xi laqgħat irid bilfors ifittex sala 'l hemm u 'l hawn, irid jitħabat ħalli jfittex il-fondi meħtieġa u ħafna drabi dak li jkun jixtieq jagħmel jasal għalih bi sforzi mqanżħa u l-effett jew frott ikun kważi deformat. Għaliex dan? Mhux għax neqsin minn sens ta' ġieh nazzjonali?

F'Malta għad ma nissilniex dak is-sens għoli ta' qima lejn dak li hu kulturali. F'Malta għadna nimxu fuq il-qisien tal-kemm ser jaqbilli u ta' pressjonijiet. Jingħataw mijiet ta' reklami u jintefqu mijiet kbar ta' liri fuq dawn sempliċement jew għax is-sidien jistħu jew jibżgħu ma jagħtux, anki forsi meta jkollhom idea li l-kawża li għaliha ngħata r-reklam tista' tkun ta' ħsara. Għad ma għandniex il-ħila li nieqfu fuq tagħna u niġġudikaw l-affarijiet minn lenti iktar ċara.

Eżempju ċar u sod tawh id-direttur tal-Kumpanija tas-sigaretti Rothmans meta waqqfu b'ġieh kbir għalihom il-premju għall-letteratura Maltija. Ta' kull sena qed jagħtu somma ġmielha daqqa għall-aħjar rumanz, daqqa għal dramm jew ktieb ta' poeżiji. Ditti oħra offrew somma bħala borża ta' studju għal xi student universitarju imma oħrajn għadhom jaħlu flushom fuq kompetizzjonijiet li liż-żgħażagħ jagħtugħhom sens falz u mgħawweġ tal-valuri umani. Is-sbuħija fiżika u anatomika napprezzawha, imma napprezzaw ferm aktar s-sbuħija intellettwali.

Id-darba l-oħra semmejna li f'pajjiżna għandhna diversi nazzjonijiet li waqqfu istitut ta' kultura tagħhom. Dan l-aħħar smajna wkoll li l-'Maltese German Circle' mhux biss qed ikabbar l-attivitajiet tiegħu, imma ġie megħjun mill-gvern tiegħu u llum flok il-flat li kellu l-Furjana kiseb 'Dar Messina' li kienet sa ftit ilu l-uffiċju tad-Dipartiment tal-Edukazzjoni. Nifirħu lill-German Circle u lill-gvern tiegħu li seħħilhom jwettqu x-xewqat tagħhom. Tgħid l-għajta tagħna u tan-Nazzjon Maltija għad jisimgħuha d-ditti Maltin u l-Gvern Malti? Tgħid għad ngħidu aħna wkoll li seħħilna niksbu post kbir u ċentrali għall-Istitut ta' Kultura Maltija? It-tama fina hija qawwija, irridu naraw rieda qawwija minn dawk kollha li jistgħu jgħinu.

——— o ———

L-ILSIEN MALTI FIL-LIĠIJIET

Il-Gvern bħal issa qiegħed jipproponi li jibdel l-artikolu 75 tal-Kostituzzjoni ta' Malta li bih il-liġijiet fil-Parlament għandhom isiru bl-Ilsien Malti u bl-Ingliż u li jekk tinqala' xi diffikultà għandu jirbaħ it-test Malti. B'din l-amenda fil-liġi jrid li jkun jista' jippublika xi liġi jew biċċiet ta' liġi b'test wieħed biss. Hawn l-Akkademja tħoss li dan jista' ikun kontra l-ġieh tal-Ilsien Malti u allura ma setgħetx ma tgħaddix din ir-riżoluzzjoni tagħha li qed inġibu hawn taħt.

Hi tiftakar fil-ġlieda qalila li minnha għadda l-Ilsien Malti biex kiseb jeddu fil-qrati tagħna u b'hekk saret ġustizzja mal-poplu li jitkellmu billi jkun jista' jifhem għaliex, fuqiex u kif qed ikun mixli u ġġudikat.

Hi ikkunsidrat l-esperjenza li nkisbet f'dawn l-aħħar kważi 40 sena bil-pubblikazzjoni taż-żewġ testi tal-liġijiet.

Jidhrilha għalhekk li jkun pass kbir lura u nieqes minn kull ġieh u dinjità nazzjonali ta' Malta Maltija li twarrab l-Ilsien Nazzjonali bħala wieħed li falla u li r-Rappreżentantı Maltin tal-poplu Malti u li l-leġiżlaturi Maltin qatgħu jieshom minnu u reġgħu waqgħu għal ilsien barrani fit-tfassil ta' liġijiet Maltin għall-poplu Malti biex imexxu mħallfin Maltin.

Hi għalhekk titlob li l-liġijiet jibqgħu kollha jitfasslu bl-Ilsien Nazzjonali tagħna u bil-mentalità Maltija u jekk jeħtieġ tinħoloq kummissjoni li tistħarreġ bir-reqqa t-terminoloġija teknika biex tgħin lill-leġislatur Malti fid-diffikultajiet tiegħu.

B'din it-tama qawwija li r-Rappreżentati tal-Poplu Malti jaraw dan fid-dawl tad-dinjità ta' pajjiżhom u lsienhom, l-Akkademja bagħtet kopja ta' din ir-reżoluzzjoni lill-E.T. Il-Gvernatur, lill-Onor. Prim Ministru, lit-tlett Isqfijiet, lill-Membri Parlamentari kollha, lill-Imħallfin u l-Maġistrati, lill-Kamra tal-Avukati u lil dik tal-Prokuraturi Legali, lill-istampa u l-mezzi ta' xandir, lill-membri tal-Akkademja, lill-Fakultà tal-Liġi tal-Università u lill-Għaqliet tal-Malti.